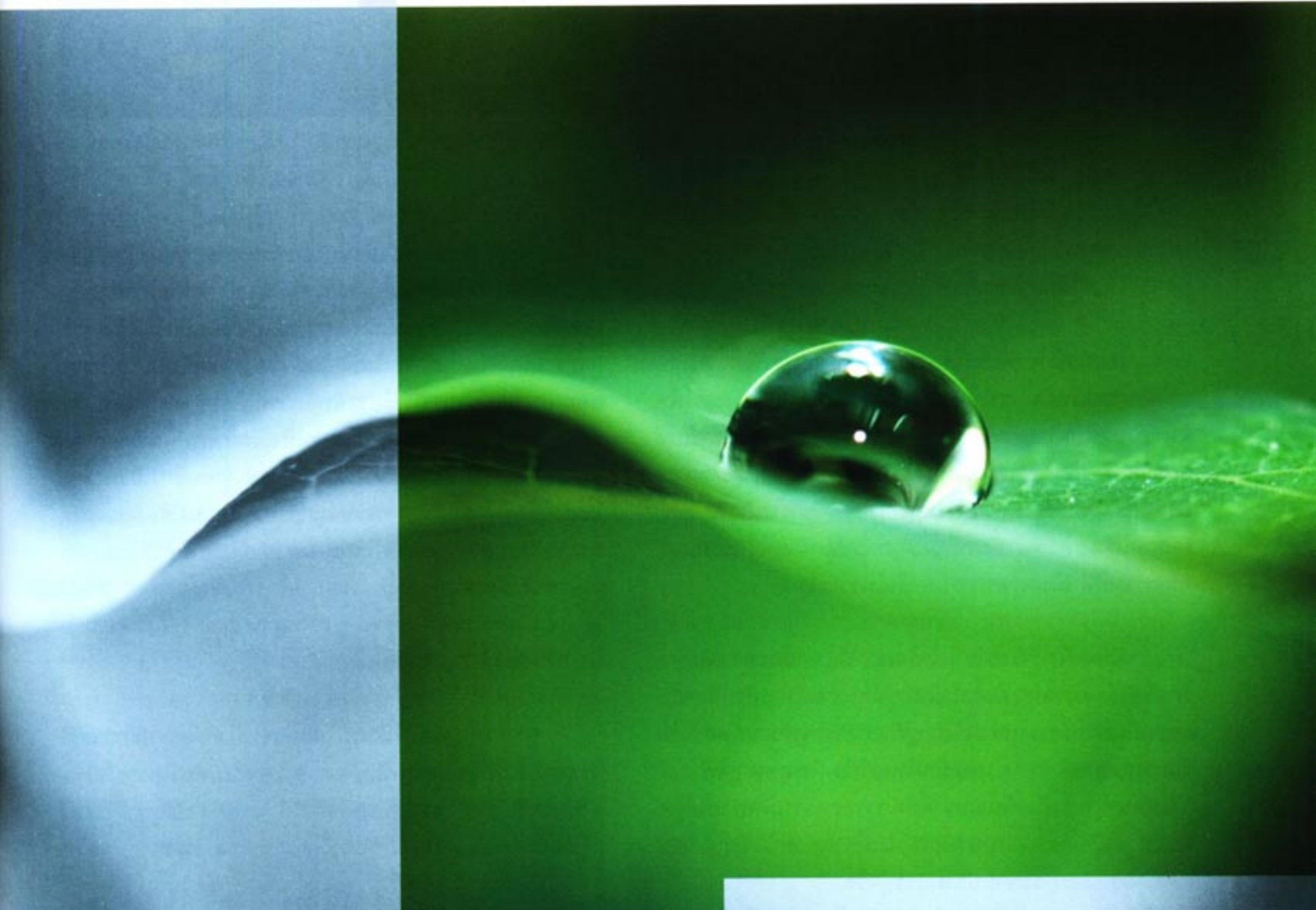

ระบบที่ดี
สร้างคนดี
เพื่อขจัด
การทุจริต

ปัญหา

“ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปรกติสุขเรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดี ให้คนดีได้ปกครองบ้านเมือง และควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ ไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้”

ข้างต้นคือพระบรมราโชวาทในพิธีเปิดงานชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ ครั้งที่ 6 ณ ค่ายลูกเสือวชิราวุธ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2512

❁ ระบบที่ดิสรางคนให้ดี

โดยนัยนี้ เราพึงรับใส่เกล้าใส่กระหม่อมว่าในการปราบปรามการทุจริตนั้น เราไม่อาจหลงทิศผิดทางไปมุ่งส่งเสริมให้คนเป็นคนดี แต่อยู่ที่การจัดการควบคุมคนไม่ดี การเน้นไปที่การส่งเสริมคนดีด้วยศาสนานั้นทำได้สะดวก ปลอดภัย จนเราอาจจะเน้นจนละเลยการควบคุมคนไม่ดี การรณรงค์กลุ่มเกลาคคนด้วยศาสนานั้น ถือเป็น การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี เป็นมาตรการป้องกันในระยะยาว

สังคมพึงทำความเข้าใจใหม่ว่าปัญหาและความเดือดร้อนของสังคมในทุกวันนี้ ไม่ใช่อยู่ที่คนส่วนใหญ่ทำดีน้อยไป แต่อยู่ที่อภิสิทธิ์ชนคนส่วนน้อยทุจริตทำผิดกฎหมายโดยไม่ได้รับการลงโทษต่างหาก คนส่วนใหญ่ก็คือ “ปุถุชน” หรือผู้มีกิเลสหนา อย่าพึ่งเน้นรณรงค์แต่การละความผิดบาปเล็กๆ น้อยๆ ของปุถุชน จนกระทั่งเข้าไปนึกว่าทำหน้าที่ครบถ้วนแล้วโดยละเลยการปราบปรามการทุจริต

ประเด็นสำคัญนั้น ความเป็นคนดีหรือคนไม่ดีนั้นไม่ใช่สิ่งถาวร แต่เป็นสิ่งสัมพัทธ์ ที่แปรผันได้ ตัวอย่างหนึ่งที่เราเห็นได้ชัดก็เช่น ชาวสิงคโปร์คนหนึ่งอาจขับรถสุภาพเรียบร้อยถูกต้องตามกฎหมายจราจรโดยเคร่งครัด แต่คนๆ เดียวกันนั้น ก็อาจกลับขับฉวัดเฉวียน ผ่าฝืนกฎจราจรเมื่อข้ามมาฝั่งมาเลเซีย และหากถูกตำรวจจับ ก็พร้อมที่จะติดสินบนเล็กๆ น้อยๆ เพื่อให้ไม่ถูกลงโทษ หากคนผู้นั้นข้ามมายังฝั่งไทยก็อาจยังมีพฤติกรรมที่ย่ำแย่ลงกว่านี้อีกก็เป็นได้ และยิ่งหากขับไปถึงพม่าได้ ก็ยิ่งจะมีพฤติกรรมถดถอยลงตามลำดับ เป็นต้น

มลพิษทางอากาศจากรถ ควรแปลง BRT เป็นรถไฟฟ้าเพื่อสิ่งแวดล้อม

สถานการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นได้ เพราะขาดการลงโทษอย่างเฉียบขาดเนื่องจากได้รับการยกเว้นด้วยการติดสินบนเจ้าพนักงาน นอกจากนั้นสถานการณ์เช่นนี้ยังเกิดขึ้นได้เพราะการขาดการควบคุม “คนไม่ดี” ในตัวของ “คนดี” ไม่ให้ปรากฏออกมา การควบคุมที่มีประสิทธิภาพก็คือการตรวจสอบจับและลงโทษ ในสถานการณ์หนึ่ง หากไม่มีการควบคุมที่ต่อเนื่องเข้มงวด โอกาสที่คนๆ หนึ่งจะกลายจาก “คนดี” เป็น “คนไม่ดี” ก็จะเกิดขึ้นได้ กระบวนการตรวจสอบที่ชัดเจน การปราบปรามและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดต่างหากที่เป็นหลักประกันความโปร่งใส

❁ ศาสนากับคนดี

ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจอย่างหนึ่งก็คือ ประเทศที่ประชากรเกือบทั้งหมดนับถือศาสนากลับมีดัชนีความโปร่งใสต่ำ แต่หลายประเทศที่ประชากรจำนวนมากระบุว่า “ไม่มีศาสนา” กลับมีความโปร่งใสสูง อย่างเช่น ประเทศอินเดีย ประชาชนส่วนใหญ่ต่างยึดถือศาสนาอย่างเหนียวแน่น แต่กลับมีการทุจริตเกิดขึ้นมากมาย ดัชนีความโปร่งใส หรือ Corruption Perception Index (CPI) ก็ค่อนข้างต่ำ คือได้คะแนนเพียง 3.1 เต็ม 10

ท่านอาจารย์วิชา มหาคุณ กรรมการ ปปช. ท่านให้ความกระจ่างว่า ศาสนานี้ไม่น่าจะมีส่วนในแง่ของการป้องกัน แต่เรื่องปราบปรามแล้วใช้ศาสนาอย่างเดียวน่าจะไม่เพียงพอ ต้องมีปัจจัยอื่นเสริมความเข้มแข็งด้วย จากข้อมูลดัชนีความโปร่งใสประจำปี 2554 และข้อมูลอัตราของผู้ไม่มีศาสนาในแต่ละประเทศ พบว่าประเทศที่มีการทุจริต ขาดความโปร่งใส

ที่สุด 20 ประเทศแรก (ยกเว้นเกาหลีเหนือ) ประชากรเกือบทั้งหมด (99.4%) ต่างนับถือศาสนา มีเพียง 0.6% เท่านั้นที่ระบุว่าไม่มีศาสนา แต่ในทางตรงกันข้าม ประเทศที่มีความโปร่งใสที่สุด 20 ประเทศแรก (ยกเว้นนอร์เวย์และเดนมาร์ก) ปรากฏว่ามีประชากรถึง 30% ที่ไม่ได้นับถือศาสนาใด

เมื่อพิจารณาในรายละเอียด เช่นในกรณีศาสนาพุทธที่ไทยคุ้นเคย จะพบว่าประเทศพม่า ลาว กัมพูชา ล้วนเป็นประเทศที่ประชากรเกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธเช่นประเทศไทย แต่ก็มีดัชนีความโปร่งใสต่ำมาก ประเทศที่เหนียวแน่นในศาสนาฮินดู เช่น เนปาล และอินเดีย ก็มีปัญหาการทุจริตมากมายเช่นกัน แต่ประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่ระบุว่า “ไม่นับถือศาสนา” กลับมีดัชนีความโปร่งใสสูงอยู่ระดับต้นๆ ของโลก ประกอบด้วย ประเทศญี่ปุ่น เซเชลล์ เอสโตเนีย เนเธอร์แลนด์ ฮังการี และเกาหลีใต้ นอกจากนี้ประเทศที่มีประชากรเกินหนึ่งในสามจนถึงเกือบครึ่งหนึ่งที่ไม่มีศาสนา แต่ประเทศโปร่งใสมากประกอบด้วย ฝรั่งเศส มาเก๊า เบลเยียม เยอรมนี นิวซีแลนด์ และสหราชอาณาจักร

ประเทศที่ในอดีตขึ้นชื่อด้านการทุจริตและประพฤตินิยมชอบ เช่น เกาหลีใต้ และโดยเฉพาะฮ่องกง ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ ปปช. ถึงกับเชิญมาแสดงปาฐกถาเมื่อปี 2553 นั้น ไม่ได้ใช้ศาสนามากล่อมเกลามาหยุดการทุจริต เพราะประชาชนส่วนใหญ่ระบุว่าไม่ได้นับถือศาสนาไหน ความสำเร็จของการปราบปรามการทุจริตเกิดจากการที่หน่วยงานปราบปรามการทุจริตเร่งดำเนินการอย่างจริงจังโดยมีกระบวนการตรวจสอบที่เข้มงวด ทำให้โอกาสการทุจริตมีน้อยลงและค่อยๆ ลดลงไปในที่สุด

กลับกันมาดูประเทศที่อุดมด้วยศาสนา ไม่ว่าจะเป็นไทย ลาว พม่า เขมร เนปาล อินเดีย ศาสนสถานก็มีอยู่แทบทุกหมู่บ้าน มีการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอย่างต่อเนื่อง

เคร่งครัด แต่การที่ประชากรในประเทศเหล่านี้ระบุว่าตนเป็นศาสนิกชนก็ใช่ว่าจะปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีที่ไม่กระทำการทุจริต บางครั้งศาสนิกชนที่ดีบางส่วนก็อาจถือว่า “ธรรมาไม่ใช้” จึงไม่ขัดขวางการทุจริตหรือไม่ร่วมกับสังคมต่อต้านการทุจริตและประพฤตินิยมชอบ การทุจริตจึงเกิดขึ้นคาคดต้นในประเทศเหล่านี้เสมือนหนึ่งเป็นประเทศที่ไร้ศีลธรรมจรรยา

อย่างไรก็ตามบางท่านอาจโต้แย้งว่า คนที่ระบุว่าตนเป็นศาสนิกชนนั้น อาจเป็นเฉพาะในนามเท่านั้น แต่ไม่ปฏิบัติธรรม จึงไม่ได้นำคำสอนที่ต่างต่างตามหลักศาสนาของตนมาใช้ แต่ก็น่าแปลกที่บุคคลที่ระบุว่าตนไม่นับถือศาสนาใดกลับดูประหนึ่งมีธรรมในหัวใจ ปฏิบัติตนตามทำนองคลองธรรมได้อย่างไร การรณรงค์กล่อมเกลาคณะด้วยศาสนานั้นคงได้ผลกับเยาวชนเป็นหลัก ถือเป็นกาปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี เป็นมาตรการป้องกันในระยะยาว

ในท่ามกลางการทำสงครามกับการปราบปรามการทุจริตและประพฤตินิยมชอบในวงราชการที่ประเทศชาติต้องเอาชนะให้ได้โดยเร็วก่อนจะสายเกินแก้ การปราบปรามมีความสำคัญที่สุด และเครื่องมือในการปราบปรามรวมทั้งการป้องกันก็คือ การมีระบบตรวจสอบการทุจริตที่มีประสิทธิภาพสูง ทันท่วงทีและเที่ยงธรรม

ยิ่งกว่านั้น ท่านอาจารย์วิชา มหาคุณ ยังได้ให้ข้อคิดสำคัญว่านอกจากการตรวจสอบแล้วยังมีเรื่องของการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด การให้คำตอบแทนและสวัสดิการที่เพียงพอแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมทั้งการคุ้มครองพยาน และการไม่มีอายุความในคดีทุจริต เป็นต้น

✿ ปฏิรูปวัฒนธรรมการทุจริต

ในปัจจุบัน เป็นที่ทราบกันดีว่าโอกาสการเติบโตในวงราชการของข้าราชการในแต่ละหน่วยงานนั้น ขึ้นอยู่กับ “ดวง” ซึ่งไม่ใช่หมายถึงโชค แต่เป็นคำย่อ อันได้แก่คำว่า “เด็ก” ของใคร ได้ “วิ่ง” เพียงพอและต่อเนื่องหรือไม่ และสุดท้ายคือ “เงิน” ถึงเพื่อการซื้อตำแหน่งหรือไม่ ตำแหน่งที่ต้องใช้เงินซื้อนั้น ต้องเป็นตำแหน่งที่มีโอกาสกระทำการทุจริต “ถอนทุน” นั่นเอง วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของไทยจึงถูกบิดเบือนมาเพื่อการประกอบการทุจริตอย่างเป็นทางการ

ตัวอย่างสำคัญก็คือ เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2555 มีข่าวสะเทือนขวัญที่นายตำรวจยศพันตำรวจเอกระดับผู้กำกับ นายหนึ่งในอำเภอไทรองาม จังหวัดกำแพงเพชร บัญชาการ ปล้นรถขนเงินของธนาคารแห่งหนึ่งในอำเภออินทร์บุรี จังหวัด สิงห์บุรี นัยว่าเพื่อจะนำเงินจำนวน 14 ล้านบาทที่ได้จากการ ปล้นเพื่อไปซื้อตำแหน่งเป็นผู้กำกับในอำเภอแม่สาย จังหวัด เชียงราย ถ้านายตำรวจนายนี้หาเงินในทางทุจริตทางอื่นได้ ครบตามจำนวน ก็คงไม่จำเป็นต้องออกปล้น จนเสียอนาคต ของตนเองเช่นนี้ นี่แสดงว่ากระบวนการโกงกินได้ฝังลึกใน ระบบราชการแล้ว

ดังนั้นเพื่อตัดโอกาสการประจบสอพลอ รัฐบาลจะต้อง ประกาศห้ามการรดน้ำคำหัวข้าราชการเนื่องในประเพณี สงกรานต์โดยเฉพาะห้ามดำเนินการในวันราชการ บุคคล สำคัญต้องไม่จัดงานวันเกิดที่เชิญแขกมากมายเช่นที่เห็น อยู่ทั่วไป ทั้งนี้ตั้งแต่ระดับนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้ว่าราชการ จังหวัด ตลอดจนหัวหน้าส่วนราชการทุกระดับ ยกเว้นการจัด งานในครอบครัวนอกเวลาราชการ ข้าราชการผู้ใหญ่รายได้ไม่ สามารถปฏิบัติได้ก็ควรลาออกจากราชการหรือไปอยู่ในภาค ธุรกิจ

ทางราชการต้องให้การศึกษาแก่ประชาชนอย่างทั่ว ถึงว่า การทำงานด้วยสินหรือการเลี้ยนาย เป็นหนทางได้แต่่า ที่น่าอับยศอดสู เป็นบ่อเกิดการทุจริต โกงกิน เป็นการบ่มเพาะ เชื้อร้ายในวงราชการ หากสามารถตัดโอกาสการอ้างประเพณี อย่างแนบเนียนมาเพื่อการเลี้ย และเพื่อการเติบโตในวง ราชการทางลัดแล้ว ระบบราชการก็จะได้ข้าราชการที่มีความรู้

ความสามารถจริงมาปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ และรับใช้ประชาชนอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ในภาคประชาสังคม ก็ควรรณรงค์ให้มีการ รณรงค์ต่อต้านข้าราชการที่ได้ดีจากการทุจริตและประพฤติ มิชอบ เช่น การเดินขบวนไปประท้วงหน้าบ้าน หรือ ณ สถานที่ราชการดังกล่าว การรณรงค์ให้ประชาชนไม่ไหวหรือไม่แสดง ความเคารพคนโกงกิน เป็นต้น การสร้างกระแสสังคมที่ดึงม จากพลังประชาชนเช่นนี้ น่าส่งเสริม และจะเป็นการปรามการ ทุจริตได้ทางหนึ่ง

และในขณะที่รณรงค์ให้ประชาชนไม่ร่วมมือกับการ บิดเบือนประเพณีอย่างผิดๆ สิ่งสำคัญที่สุดก็คือทางราชการ ยังต้องสั่งยกเลิกหรือห้ามการรดน้ำคำหัวและการตบเท้า อวยพรโดยเด็ดขาดและทันที และจะต้องจัดตั้งหน่วยงานพิเศษ ขึ้นมาสอดส่องและตรวจจับการฝ่าฝืน มีบทลงโทษที่เข้มงวด รวมทั้งดำเนินการลงโทษอย่างจริงจังเมื่อพบการฝ่าฝืน การยกเลิกประเพณีการโกงจึงต้องดำเนินการไปพร้อมๆ กัน ทั้งการป้องกัน การให้การศึกษาและการปราบปรามอย่างเอา จริงเอาจัง

สิ่งเหล่านี้จะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อรัฐบาลโดยนายกรัฐมนตรีจะต้องเป็นผู้นำการทำสงครามกับบิดเบือนประเพณี ข้างต้นอันเป็นส่วนหนึ่งของการต่อต้านการทุจริตและประพฤติ มิชอบอย่างจริงจัง ถ้าราชการไทยสามารถทำได้ บางที ประเทศไทยอาจแทบไม่ต้องมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปรามการทุจริตแห่งชาติ แต่หากวัฒนธรรมการทุจริตข้าง ต้นยังอยู่ การดำรงอยู่ของสำนักงานฯ ดังกล่าว ก็คงเป็นแค่ “หัวหลักหัวตอ”

❁ ประสพการณ์จากออสเตรเลีย

จากการประชุมและดูงานด้านภาษีทรัพย์สินในประเทศ ออสเตรเลียเมื่อเร็วๆ นี้ ผู้เขียนได้รับความรู้เกี่ยวกับการ ความโปร่งใสในออสเตรเลียที่ไทยควรนำมาใช้เพื่อการปราบ ปรามการทุจริต หลายประการ เช่น การบังคับใช้กฎหมายที่ เคร่งครัด เช่น หาก “สาววัดนักเรียน” พบเด็กที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ไปเดินเตร็ดเตร่อยู่ตามห้างสรรพสินค้าในเวลาเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด เช่น 1 ทุ่ม ผู้ปกครองจะต้องถูกลงโทษ ด้วยการจำคุก ด้วยเหตุนี้เด็กๆ จึงได้รับการดูแลจากผู้ปกครอง อย่างใกล้ชิด โอกาสที่จะเกิดปัญหานักเรียนตีกันเช่นใน ประเทศไทย จึงไม่เกิดขึ้น ผู้ที่จะเข้าไปใช้บริการสถานบันเทิง

ต้องแสดงบัตรประจำตัวประชาชนทุกคน ความเคร่งครัดเช่นนี้จึงเป็นการปิดโอกาสการติดสินบนเจ้าพนักงาน

ในออสเตรเลียยังมีการส่งเสริมคุณธรรมให้ถูกทาง นักเรียนจะต้องเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - มัธยมศึกษาปีที่ 6 และต้องมีการสอบอย่างจริงจังก่อนจบ การศึกษาระดับมัธยมปลาย ดังนั้นเด็ก ๆ จึงเติบโตเป็นพลเมืองดี ที่ตระหนักถึงหน้าที่การเสียภาษี การไม่ละเมิดต่อผู้อื่นในสังคม การรักษาสาธารณสมบัติ เป็นต้น

การปราบปรามการทุจริตในออสเตรเลียไม่ใช่มุ่งไปที่การสอนให้คนเป็นคนดีตามหลักศาสนา การทำให้สังคมสงบสุข ปราศจากการทุจริตและประพฤติมิชอบจึงไม่ได้เน้นที่การ "ปลูกฝัง" หรือสอนศีลธรรมจรรยา แต่อยู่ที่การบังคับใช้กฎหมายโดยเคร่งครัด เพื่อให้พลเมืองทุกคนอยู่ในกรอบของกฎหมาย เช่นการมี "ศีล" ที่มีการตรวจสอบ ป้อมปราบที่ดี

นอกจากนี้ประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือการแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัย สอดคล้องกับความเป็นจริง กฎหมายใน

ออสเตรเลียหรือประเทศที่เจริญแล้วอื่นๆ สามารถแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว แต่ของไทยนั้นทำได้ยากและช้ามาก ภาษิตกฎหมายกล่าวไว้ว่า ความล่าช้าคือความไม่เป็นธรรม เป็นช่องทางการทุจริตและประพฤติมิชอบ

❁ ทำให้เป็นรูปธรรมโดยภาครัฐเป็นผู้นำ

แม้ภาคเอกชนเช่น สภาหอการค้าไทยจะออกมากระตุ้นการปราบปรามการทุจริตโกงกิน จนหลายฝ่ายมองพันธกิจการแก้ไขปัญหาน่าจะอยู่ที่ภาคประชาสังคม ภาคเอกชนและองค์กรอิสระ แต่ในความเป็นจริงรัฐบาลต่างหากที่เป็นผู้นำหลักในการแก้ไขปัญหา เพราะปัญหาหลักอยู่ที่ภาครัฐบาล ทั้งนี้เพราะคงไม่มีภาคเอกชนใดไปติดสินบนข้าราชการหากไม่ถูกเรียกร่องแกมบังคับ การจ่ายสินบนยอมทำให้ต้นทุนของสินค้าและบริการเพิ่มสูงขึ้น ทำให้การค้าลำบากยิ่งขึ้นต่างหาก การพุ่งเป้าผิดที่คือแทนที่จะไปแก้ไขในภาครัฐบาลอาจกลายเป็นการช่วยอนุรักษ์การทุจริตโกงกินไว้นาน ๆ เพราะไม่ได้รับการแตะต้อง

การทำดีโดยเฉพาะกับผู้ใช้ชีวิตในที่สาธารณะเป็นกุศลสำคัญอย่างหนึ่ง

อย่างไรก็ตามก็มีการทุจริตโกงกินในภาคเอกชนเช่นกัน เช่น การโกงราคาสินค้า การหลอกลวงขายสินค้าเกินคุณภาพ ฯลฯ โดยเฉพาะในยามวิกฤติเศรษฐกิจที่ผู้บริหารสถาบันการเงินล้มบนฟูก ผู้ประกอบการพัฒนาที่ดินโกงผู้รับเหมา หรือผู้ประเมินค่าทรัพย์สินรับเงินจากลูกค้าเพื่อให้ประเมินสูงหรือต่ำเกินความเป็นจริง เป็นต้น แต่การโกงเหล่านี้ถือเป็นเรื่องปลุกย่อย เพราะอำนาจรัฐสามารถเข้าจัดการได้ แต่การโกงกินในวงอำนาจรัฐเอง ที่ทำให้สถานการณ์เสื่อมทรุด

ดร.ทิมอธี ต่อ่ง จากฮ่องกงเคยบรรยายในงานสัมมนาของสำนักงานคณะกรรมการ ปปช. ว่า ตามประสบการณ์การแก้ไขปัญหาทุจริตโกงกินนั้น เริ่มที่ภาครัฐบาลก่อน แล้วค่อยไปแก้ไขปัญหา “ล้มบนฟูก” ของภาคเอกชนต่อไป ฮ่องกงใช้เวลาหลายปีในการ “ทำความสะอาด” วงการตำรวจ การโยธาธิการและการขออนุญาตก่อสร้าง และส่วนราชการอื่น อาจจะรวมกรมศุลกากร การท่าเรือ การไฟฟ้า การรถไฟ กรมที่ดิน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ฯลฯ การ “เชือดไก่ให้ลิงดู” แม้จะไม่ได้เริ่มต้นทุนตัวใหญ่สุด แต่การทำต่อเนื่องก็จะช่วยกำหนัดการทุจริตโกงกินอย่างชะงัด

การหวังพึ่งภาคประชาสังคมที่พูดกันไป “สามวาสองคอก” นั้นคงไม่มีความหวัง เมื่อวานนี้ ดร.เพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์ วิทยากรในการอบรมนักบริหารยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริตระดับสูงที่จัดโดยสำนักงาน ปปช. ยังได้ให้ข้อมูลว่าพวกเครือข่ายประชาสังคมนั้น แต่ละคนก็มักสวมหมวกหลายใบ และมักถูกจัดตั้งหรือแทรกแซงโดยหน่วยราชการต่างๆ บ้างก็มาเป็นเพื่อโอกาสส่วนตัวไม่ได้มีจิต

สาธารณะ แต่ ดร.เพิ่มศักดิ์ ก็ยังหวังว่าเครือข่ายประชาสังคมเหล่านี้จะมีความเป็นอิสระและมีคุณธรรมนำหน้า ซึ่งก็คงเป็นความหวังที่แทบจะเป็นไปไม่ได้ หรือเป็นไปได้น้อยแห่งจากทั้งหมดทั่วประเทศ

❁ บทสรุป : ภาคีผู้นำ ภาคเอกชนตาม

ในทางปฏิบัติของการปราบปรามการทุจริตของชาติ หัวหน้าคณะรัฐบาลต้องให้ความจริงจังในการดำเนินการปราบปรามการทุจริตโกงกิน มีการพิสูจน์ความผิดจับกุม ไล่ออกจากราชการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง สื่อของรัฐต้องช่วยกันนำเสนอข่าว เปิดโปงการทุจริตโกงกิน ประเพณีการตบเท้าอวยพรวันเกิดบุคคลระดับสูงทั้งที่ยังดำรงตำแหน่งราชการหรือเกษียณอายุราชการไปนานแล้วควรยกเลิก เพราะเป็นเครื่องหมายของความพยายามสร้างเครือข่ายการทุจริตโกงกิน แสวงหาตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบ ซึ่งคงไม่มีประเทศที่เจริญเขาทำกัน

การปราบปรามการทุจริตโกงกินอย่างจริงจังจะทำให้ความน่าเชื่อถือของประเทศสูงขึ้น ระดับความเสี่ยงของประเทศ (Country Risk) ก็จะต่ำลง การเข้ามาลงทุนของต่างประเทศจะมากขึ้น ทำให้ประเทศชาติเจริญขึ้น ประชาชนผู้บริโภคก็จะได้สินค้าคุณภาพที่ดีในราคาถูกเพราะการแข่งขันเสรีในการจัดซื้อจัดจ้างต่างๆ นั่นเอง มูลค่าทรัพย์สินอสังหาริมทรัพย์ไทยก็จะเพิ่มขึ้นและทรงมูลค่าที่ยั่งยืนด้วย

ในขณะเดียวกันภาคประชาสังคมก็ควรมีการต่อต้านการทุจริตเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องจริงจัง ดังที่หอการค้าไทยได้ดำเนินการร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการ ปปช. รูปธรรมกิจกรรมของภาคเอกชนประกอบด้วย การร่วมตรวจสอบการจัดการให้การศึกษาแก่วงธุรกิจและสังคมทั่วไปเกี่ยวกับพิษภัยของการทุจริต ตลอดจนมาตรการการส่งเสริมมอบรางวัลเชิดชูเกียรติแก่วิสาหกิจที่มีคุณธรรมและจรรยาบรรณ เป็นต้น

ช่วยกันจัดการทุจริตให้สิ้น เพื่อแผ่นดินไทยอยู่รอด

